

Slovenski dom

Štev. 95.

V Ljubljani, torek 26. aprila 1939.

Leto IV

Zunanji minister dr. Cincar-Markovič pri Hitlerju

Razgovori jugoslovanskega zunanjega ministra z nemškimi voditelji so ugotovili daljnosežno politično soglasje med Nemčijo in Jugoslavijo

Berlin, 26. apr. m. Sinoči je bilo za tisk o razgovorih jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Cincar-Markoviča in von Ribbentropa izdano tole uradno obvestilo:

»Nemški zunanji minister von Ribbentrop je sprejel v torek ob 18.30 jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Cincar-Markoviča, ki je prišel v Berlin na povabilo nemškega zunanjega ministra na daljši razgovor o vprašanjih, ki zanimajo Nemčijo in Jugoslavijo. Razgovor je potekel v prijateljskem duhu ter je pokazal daljnosežno soglasje glede vseh vprašanj, ki zanimajo obe državi.«

Berlin, 26. apr. m. Današnji program dr. Cincara-Markoviča v Berlinu je tale: ob 11 bo jugoslovanski zunanji minister položil venec na grob Neznane nemškega vojaka; točno ob 12 bo sprejel v avdienco pri kancelerju Hitlerju. Pri tej priliki bo navzoč tudi nemški zunanji minister von Ribbentrop, ki bo po avdienci na čast dr. Cincara-Markoviča priredil kosilo na svojem posestvu. Popoldne bosta dr. Markovič in von Ribbentrop nadaljevala z razgovori. Jugoslovanski zunanji minister se bo odpeljal iz Berlina v četrtek, dne 27. aprila ob 12.

Berlin, 26. apr. m. Na večerji, ki jo je priredil nemški zunanji minister von Ribbentrop na čast jugoslovanskemu zunanjemu ministru dr. Cincara-Markoviča, je von Ribbentrop izrekel tole zdravico:

Gospod minister! V veliko veselje mi je pozdraviti vašo ekscelenco v svojstvu zunanjega ministra Jugoslavije. Rad se spominjam časov, ko ste se kot poslanik v Berlinu trudili za okrepitev jugoslovansko-nemškega prijateljstva. Prepričan sem, da bodo odkritosrčni razgovori okrepili še bolj odnose med našima dvema narodoma na političnem, gospodarskem in kulturnem področju in da se bodo ti odnosi utrili v sodelovanju in popolnem zaupanju.

To sodelovanje, srečno podprto z našim novo ustvarjenim sodelstvom, je najboljša zagotovila za nadaljnji dober razvoj prijateljskih odnosov med našima dvema državama. Dvigam kozarec na zdravje Nj. Vel. kralja Petra II., na srečo Nj. Vis.

kneza namestnika Pavla ter na srečo in uspeh jugoslovanskega ljudstva ter na vašo osebno srečo.

Na to Ribbentropovo zdravico je jugoslovanski zunanji minister dr. Cincar-Markovič odgovoril odgovoril takole:

»Ekscelence! Dovolite mi, da vam izrazim svojo iskreno zahvalo za prisrčen sprejem in za ljubazne besede, ki ste jih izrekli nasloviti name ob tej priliki, ki je zame tudi redko zadovoljstvo in posebna čast.

Spominjam se vedno zelo rad našega sodelovanja kakor tudi naklonjenosti in razumevanja, s katerim ste me vedno sprejeli v času mojega poslanikovanja v Berlinu. Zato sem zelo sretan, da se mi zdaj nudi prilika, da kot jugoslovanski zunanji minister znova pridem v stik z vašo ekscelenco zaradi izmenjave misli o vprašanjih, ki zanimajo naši sosedni državi. Lahko vam zagotovim, ekscelence, da je tudi naša odkritosrčna želja, da

bi sodelovanje med našima sosednjima državama nadaljevalo s tem, da poglobimo prijateljsko razumevanje med jugoslovanskim in nemškim ljudstvom zaradi lastnih koristi in za mir, ki ga kraljevska jugoslovanska vlada najodkritosrečneje želi z vsemi svojimi sosedmi, o čemer je dala že toliko vidnih dokazov.

Topli sprejem, na katerega sem naletel, ko sem stopil na tla nemške države, mi krepi misel, da bodo naši razgovori posebno koristni za nemško in jugoslovansko ljudstvo. Dvigam kozarec na zdravje njegove ekscelence kancelerja Hitlerja, za srečo in uspeh velikega nemškega naroda in na srečo vaše ekscelence!

Razgovor med dr. Cincara-Markovičem in von Ribbentropom, ki se je začel ob 6.30, je trajal dve uri ter je potekel v prijateljskem duhu. Zunanji ministra sta pri tej priliki razpravljala o vseh vprašanjih, ki zanimajo Jugoslavijo in Nemčijo.

157 milijard za obrambo Anglije v letih 1939-1940

London, 26. aprila. o. Finančni minister John Simon je včeraj predložil zbornici drž. preračun za leto 1939-1940. Preračun določa 942 milijonov funtov šterlingov dohodkov (234 milijard dinarjev), dohodki pa samo 919 milij. funtov šterlingov (230 milijard dinarjev).

Da bodo krili primanjkljaj, bo morala država zvišati davke, in sicer predvsem davek na luksuzne predmete. Zvišanje preračuna je treba pripisati izrednim izdatkom za državno obrambo, ki znašajo za vojsko, mornarico in letalstvo 630 milijonov funtov šterlingov (157 milijard dinarjev).

Finančni minister je govoril snoči po radiu o načelih, katerih je izdelan nov državni preračun. Angleški finančni minister je zahteval od poslancev, naj sprejmejo z razumevanjem zvišanje davkov. S tem plačamo varnost Anglije. Minister je izrazil prepričanje, da želijo vsi državljani Velike Britanije. Minister je izrazil prepričanje, da želijo vsi državljani Velike Britanije napraviti vse, da ostane Anglija varna, močna in svobodna. Obramba države bo veljala letno 13 funtov šterlingov na prebivalca. Od tedaj dajatev, ki so pri spele svetovni varnosti, odvisi mir Anglije.

Največji politični dogodek v zadnji evropski zgodovini Uvedba splošne vojaške obveznosti v Angliji

London, 26. aprila, o. Včerajšnja izredna seja angleške vlade se je začela ob 18 in je trajala nad dve uri. Seja je bila v predsedništvu uradu v poslanski zbornici. Na njej so sprejeli, kakor pravijo zanesljiva poročila — zakonski načrt o uvedbi splošne vojaške dolžnosti za angleške državljane v mirnem času. Zakonski načrt je pripravil vojni minister Hore Belisha. Zakon o novi državljanski dolžnosti v Angliji se bo imenoval »Obvezna narodna vojaška priprava« National military compulsory training act. Končna

odločitev o tem zakonu bo sprejeta na današnji dopoldanski vladni seji, nato pa bo zakonski načrt predložen obema zbornicama.

Nova postava bo uvedla obvezne vojaške vaje za vso angleško mladino od 18 do 21 leta, nakar bodo vsi za vojaško službo sposobni moški prevedeni v kopno vojsko za štiri leta. Vpoklic vojaških obveznikov bo izveden v postopkih, ker Anglija za zdaj nima niti dovolj vojašnice, niti dovolj opreme, niti dovolj vojaških učiteljev, da bi lahko sprejela v vojsko in izurila vse moške, katere bo zadela obvezna vojaška dolžnost. Novi minister za vojno preskrbo Burgin je dobil nalog, da čimprej izpolni vse stvarne pogoje, ki so potrebni za uspešno izvajanje zakona o obvezni vojaški službi.

Ta sklep angleške vlade je ogromnega pomena za bodoči politični razvoj v Evropi. Prvič v zgodovini se je primerilo, da je Anglija uvedla obvezno vojaško službo v mirni dobi. Iz tega koraka je razvidno, da se je Anglija pripravljena z vso odločnostjo upreti slehernemu poskusu, ki bi hotel spreminjati sedanje stanje v Evropi in na svetu in da je za obrambo tega stanja pripravljena žrtvovati karkoli, celo stoletne državljanske svoboščine.

Uvedba splošne vojaške dolžnosti v Angliji je največji politični dogodek letošnjega leta, ki ne bo ostal brez globokih posledic za bodočnost Evrope in za bodočnost miru na svetu.

Za koga se bo odločila Romunija?

Posveti romunskega zunanjega ministra v Londonu, Parizu, Rimu in Beogradu

London, 26. aprila. o. Romunski zunanji minister Gafencu, ki je bil včeraj sprejet pri kralju Juriju VI., bo popoldne ob 14 odpotoval iz Londona v Pariz. Na tej poti ga spremlja romunski poslanik v Londonu Tilea. V Parizu bo romunski zunanji minister imel posvete, ki se bodo nanašali na ista vprašanja, kakor so se posvetovanja v Londonu. Gre za to ali se bo Romunija pridružila angleško-francoski obrambni zvezi ali se bo odločila za Nemčijo in Italijo ali pa bo skušala ostati nevtralna, kar bi ji bilo najbolj po godu, a je hkratu najtežavnejše.

V londonskih krogih trdijo, da je ob zadnjem posvetu med Gafencu in angleškim zunanjim ministrom Halifaxom prišlo do bistvenega napredka, da bi romunski zunanji minister vztrajal pri mnenju, da je Romuniji sovjetska vojaška pomoč

nepotrebna. Poljsko-romunska obrambna zveza je tako močna, da lahko kljubuje vsakemu napadu, tudi napadu s strani Sovjetov. Zaradi tega se Romuniji zdi nepotrebno, da bi to obrambno zvezo vključila v obrambni sklop, katerega pripravljata Francija in Anglija.

Romunski zunanji minister bo iz Pariza potoval v Rim in najbrž pri tej priliki posredoval glede pogajanj, ki naj bi mirno uredila vsa sporna vprašanja med Italijo in Francijo. Na poti iz Rima se bo ustavil v Beogradu in v razgovorih z jugoslovanskimi državniki se poglobil zveze, s katerimi družijo Romunijo in Jugoslavijo balkanski sporazumi.

Uradno poročilo o romunsko-angleških posvetovanjih v Londonu bo pa izdano šele danes popoldne.

Vesti 26. aprila

Sv. oče Pij XII. je odločil, naj bodo maja po vsem katoliškem svetu molitve za mir.

Če bi Jugoslavije ne bilo, bi jo bilo treba v današnjih razmerah ustvariti, saj je to tista država, ki je sposobna držati danes ravnovesje v Srednji Evropi in s tem varovati mir v tem delu sveta — pišejo nemški listi ob obisku našega zunanjega ministra v Berlinu.

Nemški zunanji minister Ribbentrop je včeraj odklonil sprejem angleškega poslanika Nevilla Hendersona, češ da ne ustege. Poslanik bi mu bil ob tej priliki izročil posebno spomenico angleške vlade glede sklepov, ki jih bo Anglija sprejela, če Nemčija ni pripravljena mirno urediti vseh spornih vprašanj v Evropi.

Glavni cilj grške vlade je obramba države, katero je treba obvarovati pred vsako zunanjo nevarnostjo, je včeraj govoril predsednik grške vlade Metaxas.

Dosedanji angleški poslanik v Rimu lord Perth je včeraj dopotoval v London.

O jugoslovansko-italijanskih razgovorih v Benetkah in o sklepih, ki so bili sprejeti pri tej priliki, še vedno obsežno razpravlja vse evropsko časopisje.

Nemški delovni minister Seldte bo zadnjega aprila dopotoval na uradni obisk v Rim.

Francoski veleposlanik v Berlinu Coulondre je snoči odpotoval iz Pariza na svoje službeno mesto.

Namestnik sovjetskega zunanjega ministra Potemkin bo jutri dopotoval v Carigrad. O namenu njegove poti v Turčijo pišejo listi različne reči in trdijo celo, da naj bi Rusija in Turčija pri tej priliki sklenili, da bosta sedanjo prijateljsko pogodbo spremenili v vojaško zvezo.

Jugoslavija se najbrž ne bo pridružila angleško-francoski obrambni zvezi, marveč bo z vsemi silami skušala ohraniti neodvisnost, pišejo turški listi.

Turška vlada je z nemško letalsko družbo Luft-hansa sklenila pogodbo, po kateri bo ta družba organizirala letalski promet med obema državama.

V Berlinu so se začela posvetovanja o ureditvi prostega pristanišča za Litvi v Memelu.

Belgijska vlada je dobila od zbornice obsežna pooblastila glede državne obrambe.

Novo 35.000 tonsko angleško bojno ladjo »Prince of Wales« bodo spustili v morje 3. maja.

Ameriški poslanik se ne bo vrnil v Berlin, dokler ne bo predsednik Roosevelt dobil odgovora na mirovne predloge, ki jih je poslal pretekli teden Hitlerju in Mussoliniju.

Španska vlada je izdala oklic, v katerem prosi vse državljane, naj prostovoljno darujejo državi zlato, ki ga potrebuje za plačilo obnovitvenih del.

Narodno zbirko za novi parnik »Paris II.« bodo najbrž začeli v Franciji. S tem denarjem naj bi omogočili družbi, da dobi popolnoma enak parnik, kakor je bil »Paris«, ki so ga pred dnevi zažgale zločinske roke.

Danski zunanji minister Munch je včeraj izjavil častnikom, da je danska vlada zaradi sedanjega političnega stanja v Evropi prisiljena nemudoma poklicati pod orožje en letnik rezervistov in večje skupine vojaških specialistov, ne da bi s tem kršila nevtralnost, katero si je postavila za cilj.

Perzijski prestolonaslednik in njegova nevesta sta včeraj privedla v teheranski kraljevi palači častjanko na čast zastopstvom tujih dvorov in držav.

Sprememba državnega reda v Boliviji, katero je izvedel pred dvema dneva predsednik republike Busch in dal državi totalitarno vlado, je potekla v popolnem miru. Do spremembe je po vladnih izjavah moralo priti zaradi razrivanja gospodarskega in moralnega stanja, katero je povzročil poraz v dolgotrajni vojni s Paragvajem za petrolejsko ozemlje Chaco.

V albanski pokrajini Argirokastro so italijanske oblasti zadnje dni razdelile 2000 ton koruze in milijon mesnih konzerv ubožnemu prebivalstvu.

Prvi svetovni kongres pomorskih registrskih družb se bo začel 3. maja v Rimu. Na kongres bodo poslale svoje zastopnike največje svetovne družbe, ki nadzirajo izdelavo ladij in pazijo, da ustrezajo vse trgovske ladje na svetu določenim varnostnim in etavnim predpisom. Te družbe nadzorujejo za 60 milijonov ton brodivoja.

Angleški ministrski predsednik Chamberlain je na zadnji seji v poslanski zbornici odgovoril, da angleška vlada ni sklenila priznati zasedbe Albanije. Zaradi tega pričakujejo, da novi angleški poslaniki v Rimu sir Percy Lorraine ne bo prinesel s seboj poverilnic, ki bi dajale italijanskemu vladarju tudi naslov albanskega kralja.

Vrnitev angleškega in francoskega poslanika v Berlin razlagajo nekateri evropski listi kot znamenje, da se bo sedanji spor med štirimi velikimi evropskimi državami poravnal mirno.

Angleška vlada je svetovala Franciji, naj bi z Italijo začela posvete za mirno poravnavo spora, ki je nastal zaradi italijanskih zahtev glede Tunisa, pristanišča Džibutija in Suškega prekop. Tako poročajo nekateri angleški listi.

Italija in Nemčija ne pričakujeta od Jugoslavije v morebitni evropski vojni ničesar drugega, kakor da bi bila nevtralna in bi se Nemčiji in Italiji ne bilo treba bojevati še na vzhodu, piše o pomenu nedavnih italijansko-jugoslovanskih posvetih v Benetkah nemški dnevnik »Frankfurter Zeitung«.

Največji češki dnevnik »Česke slovo«, glasilko bivšega predsednika dr. Beneša, bo moral nehati izhajati.

Tisoči naših društev so brez svojega osrednjega sedeža. Če daruješ za osrednji slovenski prosvetni dom v Ljubljani, pomagaš tem društvom in samemu sebi!

Francoski trgovinski minister Monzie, ki se mudi na Poljskem in je v nedeljo uradno odprl promet na novi železnici iz Slezije do Baltičkega morja, je imel včeraj dolg razgovor z zunanjim ministrom Beckom glede sodelovanja med Poljsko in Sovjetsko Rusijo ob morebitni vojni.

Bivši predsednik ukrajinske vlade msgr. Vološin je včeraj dopotoval v Berlin.

Predsednik madžarske vlade grof Teleky in zunanji minister Czaky bosta v kratkem potovala na uradni obisk v Berlin.

Španska vlada je vrnila bivši kraljevi rodbini vsa njena zaplenjena posestva.

Edinstvo nemškega naroda mora služiti Čehom za vzor pri ustvarjanju njihove bodočnosti, je dejal predsednik Češke dr. Hacha na včerajšnji seji v zbornici. Zato morajo prav vsi Čehi sodelovati pri ustvarjanju narodne enotnosti in enotne politične organizacije, ki bo osnovana na korporativni podlagi.

V Nancyju je bil ustreljen vohun Grünberg, ki so ga francoske oblasti lani septembra zasačile, da je zbiral vojaške podatke za Nemčijo. To je po svetovni vojni prvič, da so zaradi vohunstva v Franciji usmrtili civilnega človeka. S tem so francoske oblasti hotele dati svarilen zgled v sedanjih težavnih časih.

Obisk grofa Ciana v Berlinu odpovedan

Berlin, 26. aprila. o. Poluradno poročajo, da je obisk italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v Berlinu nenadno odpovedan. Grof Ciano bi bil moral priti v Berlin 26. t. m. in se udeležiti slovesne seje nemškega državnega zbora, na kateri bo odgovarjal kanceler Hitler v imenu Nemčije in Italije Rooseveltu. Zakaj je bil Ciano obisk v Berlinu tako nenadno odpovedan, ni znano, širijo se pa glede tega najrazličnejša ugibanja. To je druga odpoved Cianovega obiska v Berlinu. Njegovo pot tja so napovedovali že za 30. januar.

Grčija je močna in odločna

Atena, 25. aprila. Predsednik grške vlade Metaxas je imel včeraj govor in je med drugim dejal, da je Grčija močna in velika in oborožena ter da je mirno prestala razburljive dneve, obkrožena z milijoni svojih otrok, ki ne bodo dovolili okrnitve njene neodvisnosti, in časti domovine. Grki so pripravljani žrtvovati življenje za domovino. Mnoga znamenja kažejo, da gremo miroljubni bodočnosti naproti. V tem oziru ni mogoče dati uradnih zagotovil, toda to čutim ter upam in prosim Boga, da se moja napoved tudi tokrat pokaže kot točna.

Sprejem bana dr. Natlačen na Sta. erskem

Ljubljana, 26. aprila. Ban dr. Marko Natlačen je odpotoval na daljše nadzorovano potovanje po Sloveniji in danes obiskal Soštaja in Slovenji Gradec. V obeh krajih mu je bil prirejen veličasten sprejem, katerega so se udeležili vsi zastopniki krajevnih oblasti, šolska mladina z učitelstvom, slovenski fantje in gasilci ter velika množica ljudstva.

Cesto Maribor-Pesnica so začeli tlakovati

Dela bodo do jeseni končana

Kaj pa bo z nadaljevanjem od Maribora naprej?

Maribor, 25. aprila.

Te dni so se začela na državni cesti št. II—Maribor tlakovati dela na odseku Pesnica—Maribor. Ta del bo od odcepa lenarske ceste do mariborske mestne meje tlakovani z granitnimi kockami, ker je prometna obremenitev tako velika, da ne bi zadostovala prepojitve cestnice z asfaltom — kakor na cesti od št. IIa do Pesnice. Tlakovanje ceste vzdržuje zagrebška tvrdka Ehrlich, ki je ta dela lansko leto izločevala. Omenjena tvrdka je tudi lastnica velikih granitlomov v Ribnici na Pohorju.

Predpriprave za tlakovanje cestnice so se pričele že pred več tedni. Obstojale so v polaganju robnikov ter v napravi banketov za pešce na obeh straneh cestnice v širini 75 cm. Tlakovana cesta sama bo imela širino 7 in pol metra. Na terenu sta sedaj dva parna valjarja, s katerima se popravljata podlaga, ki je bila do vrha košarkega hriba pri opekarni že lansko leto utrjena. Od košarke opekarnice do mestne meje pa bo treba podlago na novo zvaljati in utrditi, obenem pa bo treba v tem delu razširiti pet propustov pod cesto, preložiti elektriški kabel ter zgraditi ob levi strani ceste od Maribora do odcepa počehovske ceste poldrugi meter širok hodnik za pešce.

Tlakovanje sedaj po začetnih težavah naglo napreduje. Zaradi močnega prometa se vrši na več mestih v obliki šahovnice. Tlakuje se vedno samo polovica ceste, dočim je druga polovica odprta za promet. Na posameznih poljih, ki se na

eni strani tlakujejo, so daljša izogibašča za vozove in avtomobile. Ko je tlakovana ena polovica ceste, se tlakuje druga polovica. Zanimiva je ureditelj prometa med temi polji. Promet urejata dva »prometnika« delavca, ki z zastavicami in piščalkami usklajata vozila ter jih spravljata v izogibašča ter jih zopet izpuščata naprej sedaj v tej, sedaj zopet v nasprotni smeri. Le na ta način je omogočena neovirana vožnja vozil.

Cesta se bo tlakovala v dolžino 4 kilometrov ter je v ta namen določen kredit 4 milijone dinarjev. Dela se sedaj naglo napredujejo ter bodo končana pred predpisanim rokom. Trdka ima v pogodbi 12 mesečni rok za izvršitev vseh del. Končala pa jih bo najbrže že do meseca septembra. Zaposleni je pri tlakovanju 12 specialnih delavcev, ki jih je podjetje privedlo s seboj, vsi ostali delavci — kakih 50 po številu, pa so iz bližnje okolice. Zelo so zaposleni pri teh delih tudi številni vozniki, ki dovažajo na cesto granitne kocke in pesek. S tlakovanjem ceste Pesnica—Maribor bo končnoveljavno urejena modernizacija državne ceste št. II—Maribor. Aktualno pa postaja sedaj vprašanje, kaj bo z nadaljevanjem modernizacije državne ceste od Maribora naprej. Ta cesta je v skrajno slabem stanju, da se narasti po zatrejanju Avtomobilskega kluba v Mariboru stroški za poravnila avtomobilov v primeri s prejšnjim letom za 35%.

Vajeniško strokovno nadaljevalno šolstvo pri nas

Ljubljana, 25. aprila.

Povsod nam manjka kvalificiranega delavstva — naša obrt in industrija hoče in mora dobiti dobrega izvežbanega delavca za svojo stroko. Kje naj ga dobimo? Vprašajmo se, zakaj ga nimamo? Se dolgo ga ne bomo imeli, če ne bomo začeli smoteno iskati vzroke in nuditi naši delavski mladini prilike, da se temeljiteje izuči. Mladini je treba nuditi v prvi vrsti dobro strokovno šolstvo za vsako panogo obrti in industrije.

Po vseh državah ugotavljajo, da je kvalificiranega delavstva premalo, pa zato ustanavljajo tečaje, šole, ekskurzije ter pošiljajo vajence drugam izučiti se posebnih strok. Vse to se dogaja pred našimi očmi, a mi gledamo vse to, ne da bi kaj ukrenili.

Pri nas imamo zaposlenih 11.841 vajencev, od teh je 2946 vajenk.

Sedaj pogledajmo vajeniško šolstvo:

1. Obče strokovne nadaljevalne šole (37 šol in 157 razredov) obiskuje 3547 vajencev in 1046 vajenk, skupaj 4593 učencev. Učiteljskih moči na teh šolah je 372.

2. Specialnih strokovnih nadaljevalnih šol je 8 s 57 razredi, v katerih je 935 učencev in 337 vajenk. Skupaj 1272. Učiteljev je 99.

3. Gremialnih trgovskih nadaljevalnih šol je 10 z 29 razredi, v katerih je 397 vajencev in 292

vajenk. Skupaj 689 vajencev in vajenk, ki jih poučuje 62 učiteljev.

4. Občasnimi strokovni tečaji s 25 šolami. Od teh imamo 22 občnih oddelkov in 9 strokovnih oddelkov, 692 vajencev in 189 vajenk. Skupaj 881 učencev z 81 učitelji.

V celoti imamo letos 80 šol z 274 razredi ter 5571 vajenci in 1814 učenkami, skupaj torej 7385 učencev, ki jih poučuje 614 učiteljev.

V tekočem šolskem letu so bili ustanovljeni samo štirje občasni strokovni tečaji, in sicer v Horjulju, Mežici, Mozirju in na Rakeku s 110 vajenci in 27 vajenkami, skupaj s 137 učenci.

So pa tudi šole in tečaji, ki so že obstojali prejšnja leta, a so jih letos zaprli. To se je dogodilo v sledečih krajih: Črna pri Prevaljah, Gomilski, Gorenja vas, Križe pri Trzinu, Kropa, Lesce, Ljubno, Mokronog, Moste pri Ljubljani, Oplotnica, Ormož, Poljčane, Prevalje, Rogatec, Sv. Lenart v Slov. gorah, Sv. Lovrenc na Pohorju, Šmarje pri Jelšah, Šmartno ob Paki, Šmartno pod Šmarno goro, Turnišče, Velenje, Vič pri Ljubljani, Vitanje, Vojnik, Vransko, Zgornja Poljskava, Zgornja Siska in Ziri. V načrtu je bila ustanovitev šol na naši meji v Apačah ter v Dobropolju. Zakaj se ni začelo s poukom? Bržkone se je vse končalo ob vprašanju stroškov. Velika krivda leži v tem, da nimamo izvežbanega učiteljskega strokovnega nadaljevalnega šole, kakor ga manjka tudi drugod vsepovsod.

V nekaj vrstah nam poročajo iz Pariza

Uspela jugoslovanska matineja. Preteklo soboto je bila v Parizu v veliki dvorani Centre Marcelin Berthelot jugoslovanska matineja, katere prvi in glavni namen je bil propagandna med Francozi. Prireditelj so organizirali: Društvo prijateljev Jugoslavije, Slovenski inštitut, organizacija borcev z vzhodne fronte in pa oficijelni turistični biro v Parizu »Putnik«. Dvorano, ki je ena najlepših v Parizu, je napolnilo več sto gledalcev. Na predstavi smo med ostalimi odličniki opazili maršala Francheta d'Espèrya, admirala Guepratta, generala Goulanda, bivšega francoskega ministra v Belgradu g. Darda, vicemata Fontenaya, ministra Puriča, vojne atašee Saviča, svetnika poslanstva g. Kojiča in druge. Matinejo je otvorila pianistka Branka Musulin, ki je na klavirju odigrala nekaj naših skladb. Nato je stopil pred publiko veliki prijatelj in dober poznavalec Jugoslavije, pisatelj A. t'Sterevens, ki je znan po svojem dobrem delu »Potopis po Jugoslaviji«. S kratkim, pa zato tem bolj zanimivim predavanjem je prikazal lepoto Jugoslavije. Predvsem se je ustavil pri lepotah naših narodnih noš. Menda nobena država ni tako bogata v tem, saj imajo v skoraj vsaki vasi drugačne noše in ene so lepše in dragocenejše od drugih. Končno je predavatelj omenil tudi današnji politični položaj Jugoslavije. Čas in njeni politični dogodki hite, danes so ti, jutri bodo drugi. In najsi bo tako ali tako, v Jugoslaviji stoji dva jasna dokaza francosko-jugoslovanskega prijateljstva in združenja. Prvi je v Belgradu spomenik hvalnosti Franciji, drugi pa je v beli Ljubljani, Napoleonov spomenik. Z besedami, ki so vsekane v slednjem, je predavatelj zaključil svoje predavanje ali kakor je sam rekel: kratek sprehod po Jugoslaviji.

Predavanju je sledil film g. dr. Verniera, ki ga je snimal lansko leto za časa svojega potovanja po Jugoslaviji. Temu pa je sledil barvan film, last direktorice »Putnik« iz Belgrada, poln lepote in zanimivosti. Od Slovenije je prikazan le blejski otok z jezerom, na katerem s čolnom prevaža gorenski fant Gorenjko v narodni noši. Čemu in škoda, da dočim, ki je film snimal, ni nekoliko bolj prikazal lepote Slovenije, ker na ta način si lahko kdo misli, da slednjih pri nas ni ali pa da Slovenija ni del Jugoslavije, ker se je v filmu le bežno dotaknil Slovenije.

In ko se je na platnu pokazala jugoslovanska zastava, so jo vsi navzoči pozdravili s toplim aplavzom.

Prirediteljem se je topot posrečila jugoslovanska matineja, ki je prav te dni bila dobrodošla.

Novi zakoni. Te dni je francoska vlada izdala nove zakone za inozemce, ki so precej strogi in ki so mnoge zadeli tako, da so bili izgnani iz Francije. Ob tej priliki pa je bila izdana tudi lista brezposelnih inozemcev, ki so se prijavili na pariški centralni policiji. Ti tuji imajo sicer v redu svoje papirje, vendar pa ne morejo dobiti dela in zaradi tega so deležni gotove podpore; Francozi pravijo, da je na domage. Na tej listi zavzemajo jugoslovani 11 mesto s številom 168. Na prvem mestu so Italijani, katerih je kar 5498 brez dela, slede Rusi 2179, Poljaki 1898, Španci 1643, Belgijci 1034, Armenci, Švicarji, Portugalci, Čehoslovaki in Romuni. Tem slede Jugoslovani. Tem

še Turki, Grki, Madžari in drugi. Nekaj držav je tudi z enim samim brezposelnim. Zanimivo je, da je samo 18 Nemcev in le 13 Amerikancev brez dela v območju pariške policije.

Velik kongres JAC (katoliška kmetijska mladina). V Parizu je bil v nedeljo glavni dan kongresa katoliške kmetijske mladine. Poleg Francozov so prišli še Švicarji, Kanadčani in Belgijci. 25.000 se jih je zbralo, da so dobili spet nove smernice za bodoče življenje. In ko so se v nedeljo zbrali v največji dvorani v Parizu Veld'Hiv k sveti maši, jih je papeški odposlanec S. E. Valerio Valeri takole nagovoril: »Vi ste up in nada Francije in Cerkve. Up in nada Francije zato, ker narod rabi vaše moči, moči mladine, ki je pripravljena izpolniti svoje naloge, tako na duhovnem, kot na časovnem polju.« Zanimivo je, da so za to priliko pariško železniško invalidsko postajo spreminili v restavracijo in so samo v nedeljo za kosilo razdali 20 ton kruha in 10 ton mesa.

Določila o izvozu gotovine judovskih izseljencev iz Jugoslavije

Belgrad, 26. aprila. Ker so se iz naše države kakor od drugod zadnje čase številni imoviti Judje začeli seliti na bližnji Vzhod, zlasti v Palestino, se je rodilo vprašanje, kako bi ti izseljenci mogli nesti iz države svojo gotovino. Da bi to storili s preprostim izvozom tujega denarja, je zaradi sedanjih določil nemogoče, a bi bilo za splošno državno gospodarstvo tudi škodljivo. Zato je vlada določila, da bodo ti izseljenci mogli svoj denar prenesti v tujino s pomočjo našega trgovskega izvoza. Z denarjem teh izseljencev bo v naši državi kupljeno razno blago, ki ga bodo nato ročniki potem v Palestini plačali tem izseljencem.

Belgrad, 25. aprila. AA. Trgovinski minister Jevrem Tomić je dal tole izjavo o prenosu kapitala potom izvoza blaga na Vzhod:

Odlok finančnega ministra od 4. t. m. glede prenosa denarja izseljencev iz Jugoslavije po izvozu blaga na Vzhod, je bil izdan z namenom, da se omogoči likvidacija imovine teh izseljencev tako, da to ne bi motilo gospodarskih razmer v državi. Pri sedanjih razmerah na deviznem trgu ni moči odpraviti izvoza kapitala po preprostem prenosu deviz. V skladu s finančnim ministrom, pa sem pristal na to, da izseljenci denar prenese iz države po izvozu raznih naših proizvodov na Vzhod. Naš izvoz na vzhodnih tržiščih, posebno v Egiptu, Palestini, Siriji, Iraku, Cipru in na Malti, ki je dozdaj naletaval na občutne težave, zaradi razlike v ceni pri raznih naših izdelkih, bo dobil nove pobude. Mogli bomo znatne količine naših kmetijskih pridelkov vnovčiti na Vzhodu ob zadovoljivih cenah in pri tem ohraniti sedanje cene v državi, od katerih je odvisno naše gospodarstvo. S tem namenom bo opravljal nadzorstvo nad omejenim izvozom po prenosu Zavod za pospeševanje zunanje trgovine v sporazumu z Narodno banko. Tako bo mogel ta svoj posel izvesti v skladu z gospodarskimi koristmi, na katere moramo računati. Zaradi pospeševanja prometa in našega izvoza na Vzhod kakor tudi v ostale neklirinske države, so bili sprejeti še drugi ukrepi, ki jih zdaj preučujemo tako v ministru za trgovino in industrijo, kakor tudi v ostalih gospodarskih mi-

Pojasnilo o odpustih nestalnih mestnih delavcev

Ljubljana, 26. aprila.

O novi redukciji mestnih cestnih delavcev je minuli teden pisal neki ljubljanski dnevnik, da bodo baje pri mestnem cestnem nadzorstvu odpustili vsi cestni delavci, ki nimajo stalne namestitve, in tako utedne biti prizadetih okrog 200 siromašnih družin. Ker pa ta trditev ni resnična, objavljamo na odločilnem mestu dobljene informacije, da med občinstvom, predvsem pa med delavstvom ne bo neupravičene razburjenja. Mestno cestno nadzorstvo je namreč lani moralo za večja dela najeti okrog 50 delavcev preko svojega rednega staleža. Ti delavci so bili zaposleni do pozne jeseni in bi bili morali biti že jeseni odpusteni, ker take delavce najema cestno nadzorstvo in jih je dolejš vsako leto najemalo sploh samo za kratko dobo. Mestno delavstvo mora samo priznati, da so bili podobni odpusti začasno najetih delavcev prav vsako leto. Ker bi bili pa morali biti ti delavci odpusteni decembra meseca, torej tik pred zimo, se je zanje zavzel sam župan z naročilom, da je treba poiskati kritje za plače teh delavcev do nastopa ugodnejšega vremena na pomlad, ko bodo lažje našli zaposlitev pri gradbenih delih. Vsi ti delavci so imeli torej pri mestu zaslužek vs vso zimo in ga imajo tudi še sedaj. Da je mestno cestno nadzorstvo odpovedalo 200 delavcem, je tudi popolnoma izmišljeno, saj mestno cestno nadzorstvo sploh nima toliko nestalnih delavcev, temveč ima le komaj 100 takih delavcev, ki bi mogli za odpust priti v poštev. Da pa javnost spozna resnico in tudi skrajno obzirno postopanje z delavstvom, objavljamo tudi razglas, ki ga je izdalo mestno cestno nadzorstvo že 1. aprila. Ta razglas se je glasil: »Nestalni mestni delavci (prigodni) se obveščajo, da je zaradi pomanjkanja kreditov treba odpustiti večje število delavstva, kar se je dogodilo vsako leto že jeseni. Ker se bliža čas sezone, priporočamo vsem tem delavcem, da si vsak po svojih močeh poišče drugo zaposlitev vsaj do 1. maja 1939.« Kakor rečeno, je bil ta razglas objavljen prizadejim delavcem že 1. aprila in znaša odpovedni rok izjemno mesec dni, dočim se običajna odpoved glasi na 14 dni. Začasna najeti stalni mestni delavci se v tem pogledu pač nimajo vzroka pritoževati, ko je mestno cestno nadzorstvo skrbelo za njih zaposlitev tudi čez zimo. Ljubljanski občani itak prav dobro vedo, kako je z mestnim delavstvom, zato pa take neresnične vesti nika- ker ne morejo zbuditi ogorčenja, saj se davkoplačevalci celo pritožujejo, da mestna občina z delavstvom postopa celo preveč socialno. Posebne graje vredno je pa razširjanje takih neresnic, ker vse delavstvo prav dobro ve za prizadevanje mestne uprave, da brezposelnim priskrbi delo.

Velik požar sredi Maribora

Maribor, 26. aprila.

Snoči okoli pol 11. je nastal sredi mesta nenaden požar, ki je zavzel precejšen obseg. Goreli je začelo v Slovenski ulici 35 v dvornci. Tu je gorelo tudi že pred nedavnim, vendar požar tedaj ni bil tako velik. V dvornci se je vnela mizar- ska delavnica s skladiščem. Lastnika te hiše sta K. Lupša in Lešnik. O izbruhu požara so bili takoj obveščeni mariborski gasilci, ki so prihiteli na kraj požara pod vodstvom starešina g. Pogačnika in podpoveljnika g. Benedičiča. Nastopili so z dvema turbinkama in z magirusovo lestvo, ki so jo pristavili na streho, da bi lažje in uspešneje gasili. Požar je trajal do 1. ponoči, gasilci pa so ostali na kraju samem vso noč. V največji nevarnosti so bili objekti tovarne »Celigac«, ker je v njih mnogo suhega sena. Gasilec se je posrečilo požar omejiti in s tem preprečiti nevarnost, da bi se vnela tudi sosednja poslopja. Požar je naredil približno 50.000 din škodo.

Najodličnejši interpret Chopinovih klavirskih skladb. Raoul Koczalski bo koncertiral v Ljubljani prihodnji četrtek, dne 2. maja. I. del koncertnega sporeda bo obsegal izključno le Chopinove skladbe in sicer 2 njegovi baladi ter 10 etud. V II. delu bo igral slavni mojster, ki je priznan in spoštovan skladatelj, 4 svoja dela in k sklepu popolni Schumannov ciklus Karneval op. 9. Vsi prijatelji klavirske igre so gotovo veseli zopetnega nastopa tako znamenitega pianista v veliki Filharmonični dvorani. Predprodaja od jutri naprej v knjigarni Glasbene Matice.

Lokomotiva jo je povozila

Maribor, 26. aprila.

Na križišču ceste in železnice na Tezmem se je snoči okoli 10. pripetila težja nesreča. 18 letna frizerska vajenka Mara Rukavec iz Kurilinske ulice 5, ki je bila uslužbena v frizerskem paviljonu pri kolodvoru, se je snoči okrog 10. vračala domov. Tik pred prihodom ljubljanskega vlaka je šla čez progo, po kateri je pripeljala lokomotiva. Lokomotiva jo je udarila ter vrgla na sosedni tir. Ta trenutek pa je po tem tiru pripeljala druga lokomotiva. Dekle je zakričalo na vse grlo. K sreči je slišal njen krik strojevodja druge lokomotive ter ustavil stroj tik pred ujo. Mara Rukavec ima zlomljeno nogo in poškodbe na glavi. Reševalci so jo prepeljali takoj v mariborsko bolnišnico.

Iz Slovenskih goric

Krasno pomladansko vreme traja že delj časa po naših vrhovih. Ta veseli čas vabi zlasti našega zlasti našega kmeta in delavca v naravo. Prva pomladanska dela v vinogradih, na polju in sadonosnikih so končana. Vse je urejeno, le od časa do časa postaja vedno večja potreba po dežju, ki ga je tako dolgo ni bilo in ki bi bil nujno potreben, da ožive rastline, drevje in trta. Mariskoga se polašča strah, kaj bo, če hitro ne bo potrebnega dežja. Kaj bi pomenila daljša spomladanska suša za naše živinorejce kakor tudi za sadjarje in vinogradnike, si lahko mislimo. Neprerušljiva pomena bi bil dež zlasti za naše sadjarje. — Iz dneva v dan se vtem času ponavljajo vedno številnejši izleti po posameznih obmejnih krajih Slovenskih goric, ki so pokazali, da je vzrastlo med meščanskim prebivalstvom večje zanimanje za naše kraje. Razveseljiv je ta nenaden pojav zlasti zato, da se nudijo tem krajem v sedanjih neroznatih razmerah novi dohodki.

Veliko zanimanje za izdelavo idejnih skic regulacijskega načrta mesta Celja

Celje, 26. aprila.

Na podlagi sklepov mestnega sveta celjskega z dne 16. julija 1937 in 27. januarja 1939 je celjska mestna občina razpisala natečaj za izdelavo idejne skice regulacijskega načrta mesta Celja. Z razpisom tega natečaja je naredila program, kako izvršiti to idejno skico, in sicer v merilu 1:10.000 z rešitvijo splošne ureditve in razvoja mesta Celja ter prometnih zvez. Idejno skico regulacijskega načrta mesta Celja je treba napraviti z rešitvijo površinske razdelitve ter z označenjem gradbenih cen. Za izdelavo idejne skice regulacijskega načrta je celjska mestna občina določila sledeče nagrade: 1. nagrada 20.000 din, 2. nagrada 15.000 din, 3. nagrada 10.000 din ter štiri nagrade po 5000 dinarjev, to je 12.000 din. Kredit za te nagrade in odkupe je odobril mestni svet celjske mestne občine iz sklada za regulacijo mesta Celja.

Za ta natečaj vlada veliko zanimanje pri različnih tehnikih in se je oglasilo že več strokovnjakov iz Skoplja, Sušaka, Zagreba, Belgrada in Ljubljane. Načrti morajo biti predloženi ocenjevalnemu razsodišču za določitev nagrad in odkupov najkasneje do 27. junija 1939. Ocenjevalno razsodišče tvori g. g. Miheleč Alojzij, univ. prof. inž. arh. Vurnik Ivan iz Ljubljane, mestni gradbeni svetnik inž. arh. Mušič Vladimir iz Ljubljane, inž. Fatur Dragotin iz Ljubljane, višji tehnični svetnik kr. ške uprave v Ljubljani inž. Josip Černivec, šef tehničnega razdelka okrajnega glavarstva v Celju inž. Marek Jan in celjski župan dr. Al. Voršič. Termin natečaja poteče 30. junija 1939 ob 6 zvečer. Nagradjene in odkupljene načrte bo celjska mestna občina uporabila za izdelavo regulacijskega načrta mesta Celja.

Izpred obrtnega sodišča

Kdaj se sme trgovski pomočnik odpustiti brez odpovedi

Obrtni zakon določa za trgovinsko in ostalo višje pomožno osebo glede odpovedi in glede bolnejši položaj, kakor pa za navadne ročne delavce; dočim veljajo za odpust iz službe brez odpovedi za obe kategoriji enaki predpisi. Po § 334 obr. z. se smatrajo za važen razlog, ko sme službodajalec trgovskega pomočnika brez odpovedi odpustiti, zlasti primeri navedeni v § 289 obr. zak., ki veljajo tudi za ročne delavce; št. 3 tega paragrafa pa pravi, da sme službodajalec odpustiti službojemalca, če ta brez odobritve ali po obrtnem zakonu priznanega zadržka zapusti delo ali svoje službe ne vrši ali noče vprav izvršiti in tega svojega početja ne opraviči, ali če se po izrečenem opominu ne pokori službodajalcem narodbam, ki so s predmetom službe opravljene.

Dasiravno se spori zaradi predčasnega odpusta razsojajo po predpisih obrtnega zakona, ni za razpravljanje o takih sporih pristojno obrtno sodišče, marveč redno sodišče, in sicer do 12.000 dinarjev okrajno, čez 12.000 din pa okrajno kot trgovsko sodišče; to sodišče sestoji iz senata treh članov, od katerih sta dva poklicna sodnika, eden pa laik. S takim primerom se je v zadnjem času pečalo neko okrajno sodišče in zadeva je šla čez vse tri instance.

Tožnik je bil sprejet pri večjem industrijskem podjetju kot trgovski zastopnik. Dogovorjeno je imel stalno mesečno plačo, uporabo osebne avtomobila ter za časa avtotur 220 din dnevno. Nekaj časa je šla zadeva v redu. Po preteku nekaj mesecev pa tvrdka ni imela toliko blaga na zalogi, da bi mogla pošiljati tožnika na potovanje. Umiljivo je, da je bil potnik zaradi tega nejevoljen, ker mu je pri štednji vendar lahko nekaj ostalo od dnevnice.

Nato sta podjetje in tožnik sklenila novo pogodbo, katere se je tudi pisмено formulirala in sta jo podpisali obe stranki. Naslednjega dne pa se je tožnik premislil in pisal podjetju, da novih pogojev ne sprejme, ampak zahteva stare. Ker tožnika ni bilo vse teden blizu, ga je podjetje pisмено odpustilo 15. decembra. Tožnik je vložil tožbo zaradi predčasnega odpusta. Zahteval je plačo za vse mesece do konca marca. Sodišča so v vseh treh instancah izrekli, da je tožnik samovoljno nehal vršiti službo in za to sam po § 289 št. obr. z. ne gre nikaka odškodnina.

Novi gradbeni in regulacijski načrt za mesto Zagreb izdeluje poseben odbor. Prejšnji načrt je že zastarel in ne ustreza več razvoju modernega mesta kakor je Zagreb. Osnovne črte novega regulacijskega in gradbenega načrta so že izdelane. Z načrtom se bo končno veljavno baval občinski odbor na svoji prvi seji.

Tabor Kmečke zveze v Celju v nedeljo, 30. aprila 1939

Devetdesetletnica kmečke osvoboditve

Slavnostni kmečki sprevod

Kmečko zborovanje pri Sv. Jožefu

Zgodovinska igra na prostem:

»Slovenskega kmeta povest«...

Vsi kmečki ljudje vabljeni!

Vodstvom katoliških organizacij in katoliški inteligenci. V četrtek 27. aprila ob 8 zvečer bo v frančiškanski dvorani predavanje o potrebi, namenu in pomenu kongresa Kristusa Kralja, pri katerem se bodo natančno razložili vzroki, zakaj se kongres vrši. Uvodno besedo govori prevz. škof dr. Rožman. Predavanje je namenjeno predvsem katoliški inteligenci in vodstvom katoliških organizacij. Velop prost

Od tu in tam

Vsa jugoslovanska javnost, zlasti pa hrvaška, veruje, da delo za sporazum med Zagrebom in Belgradom uspešno napreduje in da je treba končni izid pričakovati kmalu. Posebno ugoden znak za tako pričakovanje vidijo v uradnih sporočilih o sestankih, ki sta jih do sedaj imela predsednik vlade Dragiša Cvetković in dr. Vladko Maček. Vsakršna napoved novega sestanka za konec naslednjega tedna naj bi bila znak, da se pogajanja ugodno razvijajo. Zlasti je vera v sporazum močna med Hrvatmi, ki menijo, da govorita v prilog sporazuma čas ter pripravljenost, ki sta jo pokazali obe pogajajoči se stranki. Zato javnost še bolj nestrpno pričakuje novega sestanka med predsednikom vlade in dr. Mačkom, ki bo prihodnje dni, ter sporočila, ki bo po končanem sestanku izdana.

Neprestani posveti prvakov združene opozicije in JNS so zadnje dni nekoliko ponehali. Zdi se, da se je razmerje med zagrebškimi in belgradskimi delom opozicije nekoliko ohladilo, brzokone zaradi posebnih želja prvakov belgrajske opozicije, med katerimi je še mnogim politika bolj obrt kakor pa delo za občno stvar. Zato pa ima dr. Maček v Zagrebu stalne posvete s podpredsednikom HSS inženirjem Avgustom Košutićem in dr. Jurjem Šutejem iz Sarajeva. Ta dva sta a poteku pogajanj stalno obveščena.

Posebno odposlanstvo iz Dubrovnika je menda pred nekaj dnevi obiskovalo Belgrad in se zglasilo na merodajnih mestih. Zagrebški »Jutarnji list« pravi o tem odposlanstvu sledeče: »Včeraj se je vrnila iz Belgrada v Dubrovnik posebna deputacija meščanov, v kateri so bili bivši podguverner Narodne banke dr. Melko Cingrija, kasarjski sodnik Rafo Marić, sodnik okrožnega sodišča Barbiš Svetozar, bivši poštni upravitelj Božo Hope in dr. Milan Vemilović. Kolikor smo informirani, ta deputacija ni bila sprejeta pri merodajnih činiteljih, in potem takem ni izvršila svojega poslanstva, ki je bilo v tem, da bi ostal položaj Dubrovnika še naprej kakor je bil doslej in da bi pripadal zetski banovini.« Kaže, da je odposlanstvo hotelo doseči, da bi pri pogajanjih za sporazum Dubrovnik ne priključili k hrvaški upravni enoti.

Trgovinski minister Jevrem Tomić se je včeraj odpeljal v Italijo, da bo prisostvoval otvoritvi milanskega velesejma ter sam odprl razstavo v jugoslovanskem paviljonu. Naša država se milanskih sejmov udeležuje že več let, a prav letos se zdi, da je razstava najbolj reprezentativna in tudi najboljše urejena od vseh dosedanjih. Takoj po povratku iz Milana bo minister Tomić odšel v Zagreb, kjer bo v petek odprl zagrebški velesejem.

Jugoslovanski »Führer« Dimitrije Ljotić se je, kot kaže, od težkega poraza pri decembrskih volitvah nekoliko opomogel. Začel je namreč ustanavljati nove svoje organizacije v pokrajinah, kjer pri volitvah ni dobil skoro nobenega glasu, kvečjemu glasove svojih kandidatov in njihovih namestnikov. V Banjaluki je odprl banovinski tajništvo svojega »pokreta«, a njegovi pomagači so imeli več sestankov v banjaluski okolici.

Osješka trgovinska in industrijska zbornica je sklenila pretrgati vse zveze z ostalimi nehrvaškimi zbornicami ter se vnaprej ne bo udeleževala več skupnih posvetov vseh jugoslovanskih zbornic. Svoj sklep utemeljuje s tem, da vsi dosedanja skupni posveti niso rodili nobenega pozitivnega uspeha. Pač pa se bo zbornica udeleževala skupnega dela vseh hrvaških zbornic. Obenem je zbornica sklenila, da bo podpirala preseljevanje Hrvatov iz pasivnih krajev v Slavonijo in Srem.

Dve redni letalski zvezi je dobilo Sarajevo. Prva je zveza z Zagrebom, za katero so se turistični činitelji v Sarajevu dolgo let borili. Letala bodo letala na progi Zagreb—Sarajevo vsak dan, razen nedelje. Prav tako bo obratovala vsak delavnik tudi zveza Sarajeva z Belgradom. Prav za prav bo to vmesna postaja letalske zveze med Belgradom in Dubrovnikom.

16 milijonov dinarjev je podedovala po »amerikanski« teti minarka Marija Stark iz Dervente. Starkova, ki se preživlja z dohodki od malega mlina, je prejela od ameriškega konzulata v Zagrebu obvestilo, da ji je teta v Ameriki zapustila ogromno premoženje, vredno 16 milijonov dinarjev. Srčna dedinja obvestilu kar verjeti ni mogla. Potem pa je obljubila, da bo dala na svoje otroške posetiti novo zgradbo za občino, občinskemu tajniku pa bo podarila 50 jurjev za črno kavo...

Strel, ki je bil namenjen pešču na prepovedani poti, je po naključju zadel apečo ženo v bližini hiši. Sluga pri ekopljanski občini Todor Lefković je zjutraj, ko se je zbudil, s strahom opazil, da ima njegova žena rano na glavi in da je že razčela. Prestrašen je šel poklicati policijo, ki se je začela baviti z zamoženo uganjo. Po daljši preiskavi se je ugotovilo, da je prišel strel od bližnjega železniškega mosta, predrl slabi zid hiše in zadel apečo ženo v čelo. Mož in otroci, ki so spali v isti sobi, niso elisali ničesar. Ustrelili pa je vojak, ki je stražil železniški most, a je sredi noči opazil nekega človeka, ki se je plazil po prepovalani poti ob železniškem nasipu ter se na poziv ni hotel ustaviti. Strel, ki je bil temu nepazljivcu namenjen, pa je zgrešil cilj in usmrtil ženo v bližini hiši.

Brezplačna prenočišča za revne obiskovalce Belgrada bo oskrbela belgrajska občina. Obisk Belgrada je vsako leto večji, še številnejši pa bi bil, če bi se revnejšim podeželanom in drugim obiskovalcem moglo nuditi večje ugodnosti pri prenočiščih. Zaradi tega se bavi belgrajska občina z načrtom, da bi preuredila eno izmed svojih starejših hiš tako, da bi namestila vanjo okrog 100 postelj, ki bi se oddajale revnim podeželanom, ki so si prišli ogledat prestolnico, brezplačno. Zamisel je narejena na odobravanje pri vseh tujekoprometnih organizacijah in pri Belgradskih samih.

Svojo prijateljico je v Podsudu pri Zagrebu ubil pekovski mojster Gjura Capek. Mož je bil sicer oženjen in imel štiri otroke, toda mlada vdova Jurčičeva ga je bila že pred leti tako zapletla v svoje mreže, da se je Capek ni mogel več znebiti. Capek se je znal med dvema ognjema. Žena mu je očitala, da zanemara družino, a vdova ga je znala spet vselej pridobiti zase, kadarkoli se je od nje oddaljil. Slednjič je tako neznožno življenje prignalo Capeka do obupnega koraka. Kupil si je samokres, se temeljito napil, nato pa ustreliš vdovo. Preden pa je mogel obračunati še s samim seboj, so mu ljudje vzeli samokres, ukar so ga orožniki zaprli.

Po štirih letih ječe spet pred sodniki

Celje, dne 26. aprila.

Prebivalci celjske okolice še dobro pomnijo grozni zločin, ki se je zgodil 12. marca 1935 blizu gozda v Homu pri Bočni, kjer so našli obešeno na smrekovi veji 20 letno Repič Heleno. Ze takrat je bil ta umor oblastem in ljudem prava zagoneška, kajti sum je padel na 25 letnega posestniškega sina iz Smartina ob Dreti Brezovnika Martina. Okoliščine so bile pač take, da je prišel pred sodišče Martin, bil obsojen na dosmrtno ječo, v kateri se sedi dolga štiri leta.

Orožniške preiskave so dognale, da gre za nasilno smrt in da je pokojno obešil Martin Brezovnik. Martin je imel namreč s Heleno razmerje in je bila Helena že mesec pred porodom. Ena priča je Martina pred sodiščem zelo obremenjevala, tako da ni mogel dokazati, da ni bil usodnega trenutka v Bočni. Druge priče, ki so bile zaslišane, so izpovedale za obtožbeno ugodno, mnogi pa niso mogli povedati ničesar točnega in so si deloma nasprotovali, tako da ni bilo mogoče dobiti jasne slike. Brezovnik Martin je bil obsojen na dosmrtno robo in na trajno izgubo častnih pravic. Zagovornik dr. Rosina je že takrat prijavil revizijo in priziv, ki pa sta bila zavrnjena.

Po štirih letih pa je prišlo zaradi posebnih

momentov do novih izpovedb, zaradi katerih je odvetnik dr. Komarj iz Maribora vložil na apelacijsko sodišče prošnjo, da se obnovi preiskovanje proti Brezovniku Martinu. Apelacijsko sodišče je ugodilo prošnji, tako da je okrožno sodišče razpisalo obnovo razprave na današnji dan.

V veliki sodni dvorani se je zbralo precej občinstva, ki je s pozornostjo čakalo obtožbenca, da se bo prikazal in stopil pred veliki senat, kateremu predseduje g. dr. Vidovič Fran. Razprava bo bržkone trajala dva dni in bo zaslišanih okrog 30 prič. Zanimivo je, da je tista priča, ki je najbolj obremenilno izpovedala proti Brezovniku, svojo trditve odnosno izpoved nekoliko omilila. Je to gotovo ena najtežjih razprav, ki jih je imelo okrožno sodišče v letošnjem letu, kajti Brezovnik bo po svojih močeh hotel dokazati ali celo dokazal svojo nedolžnost. Zanimivo je tudi, da je v Smartnem ob Dreti neka oseba, katero so nato odpeljali v norišnico v Novo Celje, izpovedala, da je ona umorila Heleno. Menda pa je to izključeno. Savinjska dolina, zlasti pa kraj, kjer se je zgodil zločin, z vsjo pozornostjo pričakuje razsodbe, po kateri bo Brezovnik prišel na svobodo ali pa bo pahnjen zopet v ječo, da tam počaka konec svojega življenja.

Sklrup na sadnem drevju

Mnogo jih je, ki ne vedo, da se nahajajo na sadnih rastlinah razne glivične bolezni, ki ovirajo rastlino v razvoju in rasti. Glivične bolezni so najbolj vidne na vinski trti in na sadnem drevju. Na vinski trti je peronospora, na sadnem drevju pa škrlup. Ta bolezen napada najrajši junija meseca, če je deževno vreme, pa vinogradnik ne more pravočasno škropiti z modro galico, da bi preprečil bolezen. Med tem časom pa je bolezen že vidna ter ne pomaga škropljenje skoraj nič več. Najbolj je važno dvakratno škropljenje junija pred cvetenjem ter dvakratno škropljenje po cvetenju, da tisto listje, ki je okrog grozdja, ostane zdravo ter grozdje lahko doraste in dozori. Če pa vinogradnik s pravočasnim škropljenjem zamudi in je že bolezen vidna, je trgavec slaba, vino pa kislo. Trta pa pozimi pozebe in se posuši. Najbolj slaba vinska trgata je bila leta 1936 in 1937, ker je vedno deževalo in je peronospora povzročila vinogradnikom milijonsko škodo.

Kar je peronospora na vinski trti, to je škrlup na sadnem drevju. Ta bolezen se najbolj razširja v zimskem času, ko je drevje bolj mokro kot suho. Drevje, ki je napadeno od škrlupa, je nerodovito, sadje ne dozori, pozimi pa drevo pozebe in se veja za vejo suši. Drevje ima kožo krastavo in razpokano. V teh razpoklinah se skrivajo razni sadni škodljivci, namreč cvetožer, zavijač itd. Sadje bolnega drevesa je drobno, krastavo in nesposobno za trg. Leta in leta se poučuje povsod, kako se lahko sadna rastlina varuje bolezni; žalibog se le malokoga primejo dobri nauki.

Izkušnje so dokazale, da se s škropljenjem z arborinom škrlup popolnoma zatire in da drevje dobi gladka debela in veje. Zdravega drevja z gladko kožo se škodljivci ogibljuje. Z arborinom se sadno drevje škropi v zimskem času, ko je drevje golo in brez listja. V poletnem času, ko je sadno drevje zeleno, pa z modro galico, to je z bakreno apnenno brozgo proti škrlupu in listnim objedajem itd. Iz tega je razvidno, kako vplivajo taka sredstva na zdravje sadnih rastlin.

Splošno in pravočasno zatiranje tega najhujšega škodljivca sadnega drevja bo rodilo lep uspeh v gospodarskem pogledu, obenem bo pa zagotovilo obstoj in napredek našega sadjarstva.

Franc Bosteale, Hradeckega c. 36.

Drobne iz Kranja

Kdor se želi udeležiti koncerta Akademike pjevskega zbora v Kranju v sredo 3. maja ob pol 21 v Narodnem domu, naj si preskrbi vstopnice pravočasno. Predprodaja na gimnaziji pri gimnazijemski slugi.

Smrtna nesreča družinskega očeta

Kranj, 25. aprila.

Že v včerajšnji številki »Slovenskega doma« smo na kratko poročali o hudi nesreči, ki se je pripetila v Tenetišah nad Kranjem. Dodatna k včerajšnjemu poročilu objavljamo danes še tole:

V ponedeljek popoldne je nalaгал hlode v gozdu v bližini vasi Tenetiše nad Kranjem 49 letni posestnik Benedikt Franc. Pri nakladanju se je voz prevrnil na Benediktovi in težki hlodi so mu zlomili več reber. Delavci, ki so bili v bližini, so takoj poslali nekega fanta v Kranj, da telefonira na reševalno postajo v Ljubljano po pomoč. V najkrajšem času je prišel v Tenetiše ljubljanski rešilni avtomobil, ki je ponesrečenca odpeljal v ljubljansko splošno bolnišnico. Zdravniki so ponesrečenega posestnika takoj operirali in mu skušali vsaj na ta način rešiti življenje. Ponoči, kmalu po operaciji, pa je Benedikt podlegel poškodbam.

Založna smrt pridnega posestnika je vzbudila v vsej okolici mnogo sočustvovanja. Pokojnik je zapustil več otrok, ki so z izgubo svojega pridnega očeta ostali brez rednika.

I. slovenski delavski tabor

Zveza združenih delavcev, organizacija slovenskega delavskega stanu, priredi dne 7. maja ob 10 popoldne v veliki dvorani hotela »Union« v Ljubljani

manifestacijsko zborovanje

Zveza in njene podružnice to zborovanje skrbno pripravljajo in bo po pripravih sodeč to brezdvomno največje in najlepše delavsko zborovanje, ki smo ga doslej v Sloveniji imeli. Na zborovanje so vabljeni odlični predstavniki našega narodnega in državnega življenja, naših stanovskih in kulturnih društev. Manifestacijskega shoda se udeležijo tudi močna skupina delavstva iz Jugorasa, kakor tudi centralno tajništvo naših Delavskih zbornic.

Tamkaj v Ameriki...

V Clevelandu je umrla Marija Gornik, stara 55 let. Doma je bila iz vasi Mali Log pri Loškem potoku na Dolenjskem in je bivala v Ameriki 37 let. Zapuška moža, tri sinove in dve hčeri.

V Grossu, Kans. je umrla rojakinja Mary Kom-mayer v starosti 45 let. Doma je bila iz vasi Presje pri Sv. Križu na Dolenjskem in je živela v Ameriki 27 let.

Kulturno življenje newyorških Slovencev.

12. marca je pevsko in dramsko društvo »Domovina« priredilo v slovenskem Narodnem domu v Brooklynu lep večer.

29 letni Slovenec — šel-zdravnik in vseučiliški profesor.

Dr. Rudolf Antončič je s prvim julijem t. l. imenovan za glavnega zdravnika mestne bolnišnice v Louisvillu v državi Kentucky in bo obenem vseučiliški profesor. Tako se naša mlada slovenska generacija že uveljavlja v javnem življenju Združenih držav.

Država Ohio je hotela naložiti slovenskim narodnim domovom 1.500 dolarjev letnega davka na gostilniške prostore, a je pozneje to zahtevo umeknila.

Slovenci v Kaliforniji.

V Kaliforniji ni mnogo Slovencev, in še ti so raztreseni po raznih krajih. Edina večja slovenska farmarska naselbina je v mestu Fontana, 50 milj proč od Los Angelesa. Tu biva blizu 40 slovenskih farmarjev z družinami. Bavijo se predvsem s kokošarstvom. Tako imajo nekateri do 3000 kokoši. Poleg tega imajo velike oranžne nasade. Društva složno sodelujejo. Več je tu Dalmatincev, že v 25 milj od Los Angelesa oddaljenem San Pedru jih je preko 10.000. Bavijo se večinoma z ribolovom. Nekateri od njih so težki milijonarji. Mnogo naših ljudi je zaposlenih v letalski industriji, saj je Los Angeles v tem pogledu najvažnejše mesto v Ameriki.

Pred važnimi dogodki v nogometu

Na snočnji seji Jugoslovanske nogometne zveze, zaenkrat še vedno predstavnice jugoslovanskega nogometa na zunaj, je kapetan g. Boško Simonović predlagal za mednarodno tekmo z Romunijo, ki bo 9. maja 1939 v Bukarešti, naslednjo postavbo:

Glaser (Gradjanski), Milutin, Matošič Jozo (oba Hajduk), Manola (BSK), Požega (Hajduk), Lehner (BSK), Šipos (Gradjanski), Vujanović (BSK), Lešnik (Gradjanski), Matošič ml. (Hajduk), Kokotović (Gradjanski). Predlog je bil sprejet in tako naj bi jugoslovanski nogomet v Bukarešti 9. maja predstavljali štirje igralci Hajduka, štirje igralci Gradjanskega in trije igralci BSK-a.

Vendar pa z ozirom na trenja, ki so v našem nogometnem sportu, ni pričakovati, da bo šla v Bukarešto naša nogometna reprezentanca v navedeni postavi. Zagrebčani so namreč trdno odločeni, da skupno z osješko in splitsko podzvezo izstopijo iz Jugoslovanske nogometne zveze, prekinejo vsake odnose z Belgradom in ustanovijo svojo posebno nogometno vrhovno edinicno pod imenom »Hrvatska športna zveza«.

O trenjih in velikih nasprotjih med Belgradom in Zagrebom glede ureditve nogometa v Jugoslaviji smo stalno izčrpano obveščali naše bralce. Zagrebčani mečejo vso krivdo na Belgrad in zatrjujejo, da Belgrad nikdar ni hotel ugoditi upravičenim zahtevam Zagreba. Vse pravne poskuse od zadnjega obnega zbora JNZ so smatrali v Zagrebu samo kot zavlačevanje. Po zatrjevanju Zagreba, bo zagrebška, osješka in splitska podzveza v okviru še ostalih hrvaških klubov osnovala svojo zvezo. Poziv za pristop k tej zvezi je že izšel v zagrebških listih. Zagrebčani sploh nimajo namena udeležiti se izrednega obnega zbora Zveze, ki bo 24. maja v Belgradu in kjer bi ponovno razpravljali o prenosni organizaciji jugoslovanskega nogometa. Zaradi tega lahko smatramo, da hočejo Zagrebčani za vsako ceno pretrgati vsako enotnost v nogometu, osnovati svojo popolnoma neodvisno »Hrvatsko športno slogoe« (Gospodarska sloga!) in v tem okviru organizirati ves hrvaški sport. Prav zaradi tega so odklonili tudi zadnji spravi poizkus s strani Belgrada. Proti koncu prejšnjega tedna je bil v Zagrebu odposlanec Zveze dr. Trivunac in je v imenu Zveze obljubil, da bo mednarodna nogometna tekma z Italijo v Zagrebu. Zagrebčani so se namreč najbolj sklicevali na neenakost odigranih mednarodnih tekem v Zagrebu oz. Belgradu, vendar je bil dr. Trivunac zavrnjen, češ da je sedaj vse prepozno in da bodo šli Hrvati svojo pot.

Zaradi tega tudi upravičeno dvomimo, ali bo zagrebška zveza dovolila svojim igralcem, da bi šli v Bukarešto.

Prinašamo poročilo o teh trenjih, ki so zaenkrat, kakor vse kaže, privedla do cepitve jugoslovanskega nogometa — brez komentarja. Tudi Zagrebčani pri tej cepitvi niso brez krivde. Pripominjamo le, da vsa ta trenja niso v korist nogometnega športa v Jugoslaviji.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Baromet. sk. stanje	Temperatura v C°	Vet. (smor, jakost)	Pada-vine	
				m/m	vrsta
Ljubljana	753.2	18.0	8.0	71	6 NE, —
Maribor	756.8	17.6	5.0	60	7 SE, —
Zagreb	755.0	19.0	7.0	70	6 0 —
Belgrad	753.8	20.0	8.0	70	10 N, —
Sarajevo	756.1	14.0	3.0	80	10 0 —
Vis	755.8	14.0	9.0	40	4 SSE, —
Split	755.3	20.0	10.0	40	2 NE, —
Kumbar	755.1	20.0	11.0	50	6 SE, —
Rab	755.8	17.0	9.0	40	0 0 —
Dubrovniki	755.0	21.0	10.0	40	7 NE, —

Vremenska napoved: Deloma oblačno, spremenljivo in zmerno toplo vreme.

Koledar

Danes, sredo, 26. aprila: Mati božja dobrega sveta.

Četrtek, 27. aprila: Peter Kanizij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Na koncert Akademike pjevskega zbora, ki bo v petek 28. t. m. ob 20 v Unionu za srednješolsko mladino, ima dostop tudi ostalo občinstvo, ki se prvega koncerta zaradi razprodane dvorane ni moglo udeležiti. Vstopnice za mladino samo pri ravateljstvih šol, za ostalo občinstvo pa na univerzi po 15, 10 in 8 din.

Odbor za odkup in obnovitev Prešernove rojstne hiše sporoča, da bo Prešernov dom slovesno odprt 21. maja t. l. Ker sedaj hiša zaradi popravil ni dostopna, naj se zaenkrat opuste tja vsi zasebni in šolski izleti.

Koncertni nastop ljubljanskih srednjih šol in drž. učiteljske šole. V nedeljo, 30. aprila bo dopoldne ob pol 11 v Drž. operi koncert ljubljanskih srednjih šol in drž. učiteljske šole. Nastopile bodo vse tovrstne šole, in sicer vsaka z dvema ali s tremi pevskimi točkami; drž. učiteljske šole poleg tega s svojim godalnim orkestrom (2 točki). Na sporedu so letos narodne pesmi naših obmejnih krajev. Besedilo vseh pesmi, ki se bodo pele pri koncertu, je izšlo v tisku in ga bo dobil vsak obiskovalec te šolske prireditve brezplačno na razpolago pri blagajni v Operi ob priliki, ko bo kupil vstopnico. Koncertni nastop je predvsem namenjen srednješolski mladini in starsem učencev in učenk, pa tudi vsej javnosti, ki se zanima za delo naše šole. Vstopnice od 20 din navzdol do 2 din so na razpolago pri dnevnih blagajni Narodnega gledališča. Morebitni čisti dobiček se bo razdelil med sodelujoče šole za nabavo učil za pevski in glasbeni pouk.

Na sporedu spominskega koncerta, ki ga priredi pevski zbor »P. Hugolin Sattner« v Mostah v četrtek, 27. t. m. ob 8 zvečer v dvorani »Kina Moste« ob sodelovanju pevskih zborov »Sava«, Moste« in »Zvezda« v spomin 5-letnice smrti svojega pokrovitelja — slovenskega skladatelja patra H. Sattnerja, se bodo izvajala večina dela pokojnika. Slišali bomo priljubljene pesmi »Na planine«, »Pogled v nedolžno oko«, moški zbor iz »Jeftejeve prisege« in druge lepe moške zbere pokojnega skladatelja. Predprodaja vstopnic za to zanimivo pevsko prireditev je v trafiki g. Koviča na Zaloški cesti.

Filozofsko društvo v Ljubljani bo priredilo v soboto, dne 29. aprila ob 6 popoldne v mine-raloški predavalnici na univerzi predavanje z naslovom: Nekaj misli h kulturni zgodovini. Predaval bo g. prof. dr. Mirko Hribar. Vstop prost.

Razpis zdravniških mest. Okrožni urad za varovanje delavcev v Ljubljani razpisuje sledeča zdravniška mesta: mesto pogodbenega zdravnika za zdravniški okoliš Sodražica, Velike Lašče, Kostanjevica, Bohinjska Bistrica, Ig pri Ljubljani, Loče pri Konjicah, Krško, mesto pogodbenega zdravnika-specialista za otorinolaryngologijo v ambulatoriju v Mariboru, mesto zdravnika-uradnika za splošno prakso v ambulatoriju v Mariboru in mesto zdravnika-uradnika za splošno prakso v ambulatoriju v Ljubljani. Rok za vlaganje prošnje je do 27. maja 1939.

Za razširjenje mostu čez Glinščico na Tržaški cesti, ki bo veljalo do 28.000 din, je mestno poglavarstvo razpisalo II. javno pisмено licitacijo na 11. maja do 11 popoldne. Ker sedaj teče tramvaj tako blizu ograje mosta, da je nevarno za pešce, bo hodnik razširjen za 2,60 m, da bo pri razširjenem mostu hodnik širok 3,50 m in bo res dosti prostora za hojo.

Oddaja smeti. Mestno poglavarstvo opozarja vse stanovalce, da morajo smeti oddajati smetarju, vendar naj po možnosti smeti in druge odpadke prej sežgo in tako upepeljene oddajo v za to določenih zabojih smetarju. Stranke novih hiš in osamljenih naselij na periferiji, ki žele, da se jim pobirajo smeti, naj javijo svoj naslov pisмено mestni pristavi v Povšetovi ulici. Odlaganje smeti na travnikih, po mestu itd. ni dovoljeno. Kdor odlaga smeti na krajih, ki niso za to določeni, bo kaznovan po členu 90. zakona o mestnih občinah, ali po naredbi v zdravstveno-polijskih predpisih, če pa v določenem roku ne plača, pa z zaporom do 14 dni.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — začetek ob 8 zvečer.

Sreda, 26. aprila: »Živi mrtvec«. Red A. Četrtek, 27. aprila: »Upniki na plani«. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol. (Posled-njič v sezoni.)

Petek, 28. aprila, ob 3 popoldne: »Kaj je resnica?«. Izven. Dijaška predstava. Globoko znižane ce-ne od 14 din navzdol.

Sobota, 29. aprila: »Utopljenca«. Premiera. Pre-miereki abonma.

OPERA — začetek ob 8 zvečer.

Sreda, 26. aprila: »Falstaff«. Red Sreda. Četrtek, 27. aprila ob pol 8 zvečer: »Lohengrin«. Red Četrtek.

Sobota, 29. aprila: »Štirje grobjišani«. Izven. Glo-Petek, 28. aprila: Akademija ljublj. Sokola. Izven. boko znižane cene od 24 din navzdol.

Mariborsko gledališče

Sreda, 26. aprila: Zaprito. Četrtek, 27. aprila ob 20: »Upniki — na plan«. Red A.

Veseloigra »Upniki — na plan«, ki je v dosedanjih uprizoritvah v mariborskem gledališču izvrstno zabavala, se ponovi v četrtek, dne 27. t. m. Na vrsto pridejo abonenti reda A.

Še dve, tri iz Češke in Moravske

Dokaz o češki iznajdljivosti

Da so Čehi zelo iznajdljivi, kaže dejstvo, da je bilo lansko leta prijavljenih nič manj kot 6.894 novih iznajdb. Število novih iznajdb pa je bilo lani celo manjše kot pa leta 1938, in sicer kar za 1.512. Največ novosti je bilo na polju elektrotehnike. Število iznajdb iz te stroke pa je bilo lani celo manjše kot pa leta 1937, in sicer kar za elektrotehničnega področja prijavili 984 iznajdb, dalje 371 iznajdb s kemijskega področja, pri konstrukciji avtomobilov, koles in motornih koles 343, pri raznih motorjih 266, pri najrazličnejšem orodju 262. Iznajdb na polju strelnega orožja, municije in obrambe pred strelnim orožjem je bilo lani prijavljenih 241. Zanimiva je tudi dejstvo, da so na polju strelnega orožja, municije in obrambe pred strelnim orožjem lani Čehi manj iznašli kot pa prejšnje leto, ko je bilo takšnih iznajdb prijavljenih v Pragi 383. Leta 1938 je praški patentni urad odobril skupno 3.150 patentov. Konec lanskega leta je bila v bivši Češkoslovaški skupno 19.554 odobrenih izumov, od tega 17.923 glavnih in 1.631 dopolnilnih.

Lani izdelanih v Pragi 252 filmov

V praških filmskih ateljejih je bilo leta 1938 izdelanih 252 filmov v skupni dolžini 167.140 m. V primerjavi z letom 1937 se je proizvodnja zmanjšala za trinajst filmov, dolžina novih filmov pa je bila lani za 36.715 m manjša. Tudi v tem so našli svoj odmev viharji časi, ki so se za bivšo Češkoslovaško začeli z lanskim septembrom in se nadaljevali dokler ni bilo Češkoslovaške države konec.

Število motornih vozil na Češkem in Moravskem

Kakor kažejo skrbno zbrani podatki, je na Češkem in Moravskem danes skupno 136.585 motornih vozil vseh vrst. Od tega je 63.880 potniških avtomobilov, 18.361 tovornih avtomobilov, 1.927 avtomobilov za prevoz potnikov v večjem številu 558 kombiniranih vozil, 113 motornih koles s prikolico, 47.559 navadnih motornih koles, 2.586 traktorjev in 282 motornih vozil posebne vrste, kakor so na primer gasilski avtomobili in podobna.

Na podlagi zgornjih števil lahko izračunamo, da v današnjem protektoratu Češke in Moraveke pride na 10.000 prebivalcev 201 motorno vozilo. Značilno pa je tudi to, da pride na Slovaškem na vsakega 10.000 ljudi samo 69 motornih vozil, v Podkarpatski Rusiji pa še samo 17.

Dr. Hacha:

„Sijajno edinstvo nemškega naroda nam mora služiti kot vzor...“

Praga, 26. aprila. AA. Havas. Po vrnitvi iz Berlina je predsednik protektorata Hacha imel sejo v parlamentu s češkimi politiki. Hacha je v svojem govoru, ki ga je ob tej priliki imel, med drugim dejal: Sijajno edinstvo nemškega naroda nam mora služiti kot vzor. Vsi Čehi morajo sodelovati pri ustvarjanju narodnega edinstva. Vsi oni, ki so pred 15. marcem sodelovali v političnem življenju Češke pred 15. marcem, ne bodo niti zdaj izključeni iz političnega življenja. Za dr. Hachom je govoril vodja stranke narodne skupnosti Hruby, ki je potrdil, da mora Češka nadaljevati svojo misijo zveze med vzhodom in zapadom in da ne sme misliti na masčevanje. Nato je Hruby orisal socialni in gospodarski program svoje stranke, Češka in Moravska bosta organizirani na korporativni osnovi.

Na isti dan, kot Hitler petdesetletnico, je praznovala angleška princeznica Elizabeta trinajstletnico svojega rojstva. Tokrat so ji prvič dovolili, da sme sama odločiti, kako hoče preživeti ta svoj dan. Izvolila si je poleg drugega za jutraj najprej jahanje po Windsorskem parku in v spremstvu svojega očeta kralja Jurija VI. in svoje mlajše sestrice Margarete.

Vedno manj nafte na Poljskem

Tudi Poljska preživlja zelo nemirne čase. — Poljaki so danes v prav takšem strahu, kakor še marsikateri drugi manjši sosed večjih evropskih držav, ki kljub temu, da so dobile v zadnjih letih več, kot so morda same pričakovale, še ne marajo obljubiti niti tega, da bi vsaj deset let mirnovali, ko jih vendar nihče ne nadleguje. Velika negotovost na Poljskem pa je imela za posledico — vsaj tako pravijo — med drugim tudi to, da je v tej 35 milijonski evropski državi v zadnjem času pada proizvodnja nafte. V letošnjem januarju in februarju je poljska industrija proizvedla samo 24.000 ton nafte, medtem ko je v istih dveh mesecih preteklega leta proizvodnja nafte znašala za štirištevno več, letočasno pa je prodaja nafte na domačem trgu narasla od 29.500 na 30.900 ton, iz česar se da sklepati, da povpraševanje stalno narasča in da se poleg tekočih proizvodnih porablja — tudi stare rezerve iz prejšnjih let. Posebno je poskočila potrošnja bencina, in sicer od 11.500 na 14.800 ton, kar bi se z drugimi besedami reklo, za 30 odstotkov v primerjavi z lanskim januarjem in februarjem. Nekateri o tej poljski nafti sodijo prav tako kot o romunski, namreč da njene zemeljske zaloge usihajo in da se je zato morala proizvodnja zmanjšati. Strokovnjaki se zdaj na delu, da bi ugotovili, koliko je takšno mnenje upravičeno, kajti sedanji časi niso takšni, da bi proizvodnja nafte smela biti manjša kot v prejšnjih letih.

Starostno zavarovanje v Nemčiji

Starostno zavarovanje zaposlenih ljudi ni samo drugod, pač pa še v prav posebni meri v Nemčiji vprašanje, ki zanima vsakega zaposlenega človeka. Nekateri pa le pravijo, da v Nemčiji ni več redkost, da velika podjetja za svoje osebe ustanavljajo pokojninske sklade in druge podobne ustanove. Eno najtežjih vprašanj je bilo že od nekdaj starostno zavarovanje v manjših podjetjih, ki v ta namen nimajo na razpolago znatnih finančnih sredstev, kakor je to primer pri večjih podjetjih. Kot dokaz, da je možno tudi po manjših podjetjih poskrbeti za starostno zavarovanje svoje osebe, pa zdaj nekateri navajajo primer, ko so Mlekarska podjetja v Badenu ustanovila skupni pokojninski sklad, v katerem so udeleženi vsi delavci in nameščenci teh mlekarskih podjetij do 50 leta starosti. Prispevki v ta sklad znašajo po pet odstotkov od kosmatih dohodkov vsakega posameznega člana, plačajo pa jih baje podjetja sama. Vsaj tako pišeja nemški časopisi in zakaj jim ne bi še tega verjeli.

Sveže drobtinice

Šef odseka za nadzorstvo nad tuji je izjavil, da živi v Švici okoli 12.000 emigrantov iz raznih držav.

Po zgledu angleških kratkovalovnih radijskih postaj so tudi nemške kratkovalovne postaje začele danes oddajati svoj radijski spored za Južno Afriko. Prav tako bodo danes začele oddajati v arabščini. Oddaje v tujih jezikih se bodo še pomnožile po potrebi.

Francoski poslanik v Španiji maršal Pétain je najel neko vilo v Hendayu na francoskih tleh. Maršal je včeraj slavil svoj 83. rojstni dan.

V navzočnosti italijanskega kralja in cesarja so danes otvorili razstavo beneškega slikarstva iz 16. stoletja. Slovesnosti so se udeležili tudi grof Torinski, vojvoda Genovski, predsednik senata, predsednik fašistovske in korporacijske zbornice, prosvetni minister, beneški vikar, več generalov, admiralov, senatorjev, italijanskih akademikov in zastopniki krajevnih oblasti.

Bivšega republikanskega ravnatelja moderne madridske kaznišnice Melhiorja Rodrigueza so aretirali in izročili vojaškemu oblastem. Policija je vedela, kje Rodriguez stanuje, vendar ga je šele zdaj aretirala. Sodišče bo izvršilo nepristransko preiskavo. Ugotovljeno je, da je Rodriguez večkrat odločno nasloplil za aretirane desničarje, ko so republikanci naskočili kaznišnico, da bi jih pobili.

Iz tukajšnje luke je ponoči odplula križarka »Taškent«, ki je bila izdelana za Sovjetsko Rusijo v livnorski ladjedelnici. Križarka je pokazala o priliki poizkušnje vožnje, da je najhitrejša križarka na svetu. »Taškent« je odplul v Odeso.

Madžarska železna industrija bi si rada utrla pot na Balkan

V ravnanstvu Zveze madžarske železne in strojne industrije je bila te dni važna konferenca, na kateri so proučevali možnosti, kako bi se dalo izvoz iz Madžarske povečati. Udeleženci konference so stavili mnogo predlogov, ki se nanašajo na pobijanje konkurence, prav tako pa tudi na finančno tehnična vprašanja. Splošno je prevladovalo na tej konferenci prepričanje, da ima madžarska težka industrija lahko največje upanje, da bi prodrla v balkanske države, čeprav je tu tuja konkurenca največja. Na tej konferenci so sestavili tudi vlogo, ki jo bodo poslali pristojnim ministrom, zavodu za pospeševanje zunanje trgovine in madžarski Narodni banki.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 26. aprila: 12 Godbe na pihala (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Pilihov kvartet — 14 Napovedi — 18 Mladinska ura: Ivan Puhar, svetlopišec — poučna igra. Napisal Fr. Milčinski ml., izvajajo člani rad. igr. družine — 18.40 Človeški tipji in značaji (g. prof. E. Boje) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nacionalna ura: Korčula, kraj sonca, morja in lepote (Mato Matulović, Bgd.) — 19.50 Prirodopisni kotiček (g. prof. Fr. Pengov) — 20 Koncert poveljskega društva Lirac iz Kamnika — 21 Tamburaški orkester (vodi St. Kahne) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Hahkih nog naokrog (plošče) — Konec ob 23.

Četrtek, 27. aprila: 12 Bolgarske narodne, poje gđ. Pavlina Nožarova, pri klavirju g. prof. M. Lip vsek — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radij. orkestra — 14 Napovedi — 18 Balalajke in mandoline (plošče) — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. R. Kolaric) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Težavno predavanje — 19.50 Deset minut zabave — 20 Reprodueiran koncert simfonične glasbe — 21.45 Solistični koncert na violončelu: g. Čenda Sedlbauer, pri klavirju g. prof. Lipovšek — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Sedaj pa veselo (igra Radijski orkester).

Drugi programi

Sreda, 26. aprila: Beograd: 20 Gledališki promoci — Zagreb: 20 Ljubljana — Bratislava: 20 Igra, 31 Orkestralni koncert. — Sofija: 19.15 Opera. — Varšava: 18.50 Zab. gl. 21 Klavir. — Budimpešta: 20.10 Ork. konc. — 22 Orke. 31 Ork. konc. — Trst-Milan: 17.15 Violončelo. 31 Igra, 21.35 Komorna gl. — Rim-Bari: 21 Opereta. — Florence: 21 Opera »Andre Chénier«. — Dunaj: 20.15 Simfonični. — Berlin: 20 Vojna v temi, 20.15 Simfonični koncert, 21.15 Opereta gl. — Bratislava: 20.15 Valčki in korčevke. — Stuttgart: 20.15 Vojška godba, 21.15 Švicarska lirika. — Monakovo: 19 Pihala. — Berolmünster: 21.30 Švicarske narodne. — Strasbour: 20.30 Simfonični koncert.

Egiptiska vlada namerava položiti med Kairo in Suezom petrolejske cevi. Zaloge zemeljskega olja, ki so jih zadnje čase odkrili v bližini Ras Ghariba in Hurghada, so tako ogromne, da vsega olja ne morejo več spraviti z avtomobili po 80 km dolgi puščavski poti v Kairo. Zdad nameravajo večino tega olja prevažati po morju do Suez in od tam po novi napeljavi v Kairo.

Hervey Allens:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Antonia je bilo groza pred večerom. Opazil je, da je na španskem dvoru, kjer govorijo samo predpisi. Toda ni se mogel odločiti, da bi začel dvoriti stari grofici. V dvoran je bilo toliko mladih in lepih žensk. Ena je na primer govorila z angleškim poslanikom. Njen brat, ki ga je videl v ogledalu, bela obleka in zlati lasje, zviti v ljubeč grški voz, vse je bilo tako čudovito, da ni bil prav nič nestrpen videti njen obraz, ki ga je zakrival širokopleči kavalir. Sedaj se je narahlo dotaknila Angleža s pahljačo po ramenu; poslanik se ji je nasmejal in odšel. Antoniu je zastal dih. Bila je Dolores. Od svojega prihoda v Madrid je komaj pomislil nanjo. Poizvedoval pa za njo sploh ni. Od ločitve z Angeli ni obstajala zanj nobena tovaršica. In sedaj — sedaj naj bi vodil k mizi rdečenosti ostanek iz don Kichotovih časov? »Ne! Nekaj bo treba ukreniti!« K Antoniu je stopil lakaj. »Senor, njegova visokost že dalj časa skuša obrniti vašo pozornost na sebe.« Presenečeno ga je pogledal. Godoy ga je od daleč gledal in mu prikimal. Antonio je pohitel skozi vrata v kot, kjer se je knez miru razgovarjal z donom Luisom. »Kje je Ouvrard, don Antonio?« je vprašal Godoy boječe. »Dobro!« je odgovoril, »kateri bi nujno rad nocoj govoril z njim.« Antonio je tako nazorno opisal bankirjev položaj, da se je moral celo don Luis smejeti. »Zelo neprijetno,« je rekel Godoy, »toda, morda mi vi lahko poveste, ali so zaboji z denarjem že na poti v Cadix.« »Njegova visokost je namreč velik admiral in je zaskrbljen zaradi usode mornarjev,« je rekel don Luis posmehljivo, se priklonil in odšel. »V sredo bodo odšli. Ali naj jih zadržimo?« »Zadeli ste, don Antonio. Sijajno bi bilo, če Ouvrarda pripravite do tega. Denar je Madridu nujno potreben. Njeno veličanstvo kraljica se je odločila, da obnovi svojo konjušnico. Vrag vzemi starega!« Šele sedaj je stresel jezo na dona Luisa. »V resnici, gre mi na živce. Vi ste diskreten. To sem opazil. Zelo veliko sem napravil za dona Luisa.« Potegnil je Antonia v kot k oknu in mu blazno govoril dalje.

»Osebnost mi lahko napravite zelo veliko uslugo, senor Antonio. Ne bo vam žal. Don Luis me je pred kratkim prosil, naj ga pošljem s posebnimi pooblastili v Mehiko, da bo prevzel v svoje roke transport srebra. Danes pa mi je povsem hladno povedal, da se je odločil ostati v Madridu.« »Prav nič ne potrebujemo njegovega posredovanja v Mehiki,« je menil Antonio nezaupno. »Mi imamo v Vera Cruzu svojega agenta.« »Vem, razumem. Toda hočem biti popolnoma odkrit. Hotel bi, da gre don Luis v Mehiko.« Antonio je ostrel. »To nas lahko uniči,« je začel. Godoy mu je položil roko na rame. »Ali ne vidite, da si je starec sam nastvil zanko? Če bi hotel Ouvrard kralju nakazati, da je don Luis v Mehiki nepogrešljiv —« »Jutri bom govoril z Ouvrardom,« je rekel Antonio neposredno. »Dobro!« je rekel knez miru. »In nikdar ne pozabite: mož je nevaren.« »Mislil, predstavljam si,« je rekel Antonio, »toda tudi jaz imam malo željo, ki mi jo Vaša visokost lahko nocoj izpolni.« »Tako?« je rekel Godoy. »Določil sem za kavalirja onile ljubeznivi grofici,« je rekel Antonio. »Ah, vidim. Na ramah bi morala nositi papagaja.« »Nujno bi pa hotel sedeti poleg one druge dame.« Knez miru je namršil svoje svilene črne obrvi, ki so se mu takoj izravnale, ko je s pogledom našel svoj cilj. »Dona Dolores de Almanara! Vaš okus vam dela čast. Toda svarim vas. Njen mož je star bogat Mehikanec in njegova ljubosumnost je tako globoka in črna kot njegovi rudniki. Dama je menda neverjetno hladna.« »Imel sem čast, spoznati jo pred nekaj leti na Cubi. Take govorice so neutemeljene.« Godoy se je smehljaj. »Napravi bom, kar bom mogel.« Dal si je prinesiti vrtni red pri mizi in gledal vrste imen. Od časa do časa je zdrnil s svojim pogledom po dvoran. »Nemogoče je izmenjati vrtni red senor. Kadar je enkrat postavljen, ga ovrže lahko samo revolucija. Toda gospod, ki bi vodil dono Dolores, stoji tamle.« Pokazal je na slokega mladega moža, z mrtvaško zunanostjo. »To je grof Lancaster iz Portugalske. V njem se pretaka kraljevska kri. Znan je po svojih ljubavnih dogodivščinah in na njegovih posestvih uspevajo samo ovce. Morda bi zamenjal z vami karto. Napravil bom največ kar morem, in vas seznanim z njim. Dal je poklicati grofa k sebi.

»Vse se da kupiti na španskem dvoru, razen kronskih biserov,« je mrmral, »kajti ti so sedaj v posojilnici. Ali ne, don Antonio. Vi mislite na to, da boste zadržali zaboje z denarjem?« »Govoril bom z Ouvrardom,« je ponovil Antonio. »Ta gospod bi rad govoril z vami kot kavalir,« je rekel Godoy, ko je predstavil Antonia, »in jaz osebnost bi vam bil hvaležen, če se boste ozirali na njegov predlog.« Nato ju je pustil sama. »Vaša želja je vsaj nenavadna,« je rekel Portugalec, ne da bi spremenil obraz. »Privilegiji rodu so mnogo vredni, zlasti za onega, ki jih nima.« »Lahko pa postanejo tudi zelo dragoceni za onega, ki jih ima,« mu je vrnil Antonio. Mož je skomignil z rameni. »Stavim tisoč dolarjev proti vaši karti, da svoje privilegije ne cenite malo.« »Večkrat sem že sklepal stave,« je rekel grof smeje, »toda vedno za visoke zneske. Ali mi boste pokazali damo, poleg katere bom imel čast sedeti, če izgubite stavo.« Antonio mu jo je pokazal poln zlih slutenj. »Corpo di bacco,« je zavzdihnil grof. »Dva tisoč,« je rekel Antonio, pripravljen dati vse svoje premoženje. Na grofovem obličju se je odražal kovinski blesk. »Senor,« je rekel, »vaša knežja ponudba je enakovredna mojemu položaju.« Smeje sta izmenjala svoji karti. Tresoč se po vsem telesu je šel Antonio k Dolores. Videla ga je, kako prihaja od daleč. Siroko ga je pogledala. Za trenutek so ji padle roke v naročje. Nato se je kretaj, ki se je Antonio še tako dobro spominjal, prišla za glavo in si uredila rože v laseh. Imela je glavnik iz slonovine, ki ji ga je poslal iz Afrike. Nato je roko zopet povela in ga mirno pričakovala. Antonio ni mogel ugotoviti, ali je Dolorin mož res tako ljubosumen, kakor je zatirjal Godoy. Imel je toliko časa, da se mu je z običajnimi odličnostmi predstavil in da je videl, kako je belolasi don Guillermo da Almaro pohitel k vratom na drugi strani dvorane, ko je videl, da so se nenadoma odprla in da je ceremoniser s črno palico slavnostno naznanil: »Njegovo Veličanstvo španski kralj.« Bela palica na nasprotnih vratih je naznanila kraljico. Družba se je dvignila in silila naprej. Iz odprtega kraljevega hodnika je ritensko prišel vojvoda Bejar, grande s pajčjimi nogami, obločen v svetlorumeno svilo in je s tresočo roko držal kvišku težak srebrni svetilnik.